

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ЯК СУЧАСНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПІДТРИМКИ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Відокремлений структурний підрозділ Уманський фаховий коледж технологій та бізнесу Уманського національного університету садівництва

***Анотація** Стаття присвячена вивченню фінансової системи України в умовах війни. Фінансова система є економічним фронтом країни. Від її функціонування залежить добробут населення, виконання зобов'язань країни, економічне зростання в цілому, фінансування потреб країни. З початку війни й так хитка фінансова система, яка лише відновилася від попередніх криз, повинна перейти на військові умови функціонування. Створення для України досконалої фінансової системи є одна з основних умов функціонування економіки. Стабільна та ефективна фінансова система, якій довіряють громадяни та бізнес, є необхідною умовою економічного розвитку. Розглянуто основні рішення та інструменти, які допомогли вистояти фінансовій системі України в період війни.*

***Ключові слова:** фінансова система України; фінансове законодавство; воєнний стан; повоєнний період; виклики; загрози; фінансування.*

FINANCIAL POLICY AS A MODERN TOOL FOR SUPPORTING THE FINANCIAL SYSTEM UKRAINE IN THE CONDITIONS OF WAR

***Abstract** The article is devoted to the study of the financial system of Ukraine in the conditions of war. The financial system is the economic front of the country. The well-being of the population, the fulfillment of the country's obligations, economic growth as a whole, and the financing of the country's needs depend on its functioning. Since the beginning of the war, the already shaky financial system, which has only just recovered from previous crises, must switch to military conditions of operation. The creation of a perfect financial system for Ukraine is one of the main conditions for the functioning of the economy. A stable and efficient financial system trusted by citizens and businesses is a necessary condition for economic development. The main solutions and tools that helped the financial system of Ukraine to survive during the war are considered.*

***Keywords:** financial system of Ukraine; financial legislation; martial law; post-war period; challenges; threats; financing.*

У кожній державі реалізується певна економічна політика, яка впливає на всі стадії суспільного відтворення. Важливою складовою економічної політики держави є фінансова політика – сукупність розподільних і перерозподільних заходів, які держава здійснює через фінансову систему, щодо організації та використання фінансових відносин з метою забезпечення зростання валового внутрішнього продукту країни і підвищення добробуту всіх членів суспільства.

Повномасштабна війна, яка розпочалася 24 лютого 2022 року в Україні, поставила нові складні завдання у сфері національної безпеки, державних фінансів, фінансової політики. Головною метою усіх заходів, які проводяться під час військового стану, стало фінансове забезпечення оборони і Збройних сил України. Поряд з цим, негативні наслідки військових дій, такі як масове переміщення громадян з тимчасово окупованих територій, втрата ними засобів для існування, майна, здоров'я, а також зменшення доходів у інших груп населення країни в умовах суттєвого падіння економіки, спричиненого війною, поставили перед державою завдання щодо соціального захисту і фінансової підтримки бізнесу і громадян. До зазначених новітніх загроз і викликів додалися серйозні проблеми, пов'язані із релокацією підприємств з тимчасово окупованих територій, подоланням наслідків нанесених ворогом ударів по критичній інфраструктурі тощо.

В умовах війни ситуація навколо фінансової політики в цілому, як і всього сектору національної економіки, кардинально змінилася. Через війну та бойові дії пріоритети фінансової політики змінилися на задоволення потреб оперативної підтримки та забезпечення належного і безперервного виконання місцевих бюджетів; забезпечення ефективного функціонування бюджетної сфери та забезпечення життєво важливих потреб українців у воєнний період [1].

Органи державної влади навчилися швидко, якісно, ефективно та оперативно приймати рішення з метою підтримання фінансової стабільності держави. Було внесено зміни в сьгоднішніх місцевих бюджетах. Не тільки в виконавчих комітетах місцевих рад, місцевих державних адміністрацій, а й військово-цивільних адміністрацій.

Сьогодні, коли в Україні відбувається повномасштабне вторгнення країниагресора, наша країна має використовувати ефективні інструменти впливу на соціально-економічні та політичні процеси. Тому зрозумілим постає питання фінансової політики, а особливо складнощів її реалізації в сучасних умовах. Фінансова політика має відповідати інтересам усіх суб'єктів фінансових відносин і саме цей аспект є сьогодні найважливішим.

Питання ефективної фінансової політики було і буде актуальним як в Україні, так і в усьому світі. Фінансова політика в Україні в умовах воєнного стану є надзвичайно актуальною та важливою. Воєнний стан може спричинити серйозні труднощі для економіки та фінансової системи країни, включаючи економічний спад, знецінення національної валюти та скорочення інвестицій. Тому державі необхідно забезпечити стабільність фінансової системи та економіки в цілому, а також підтримати розвиток економіки в умовах військового конфлікту. Отож, для досягнення цілей можуть політика, регулювання фінансових ринків та інвестиційної діяльності [2].

Такі інструменти допоможуть забезпечити стабільність фінансової системи та зберегти довіру інвесторів та партнерів в умовах воєнного конфлікту. Відносячи усе вищезазначене до сучасних інструментів підтримки економіки України за допомогою фінансової політики в умовах воєнного стану, варто виділити та обґрунтувати наступне:

➤ По - перше, це монетарна політика. Монетарна політика може бути використана як важливий інструмент підтримки економіки України в умовах воєнного стану. Основна мета монетарної політики - забезпечення стабільності вартості грошей, зниження інфляції та створення сприятливих умов для розвитку економіки. Умови воєнного стану можуть призвести до падіння довіри до національної валюти та збільшення інфляції. Тому важливо забезпечити стабільність курсу національної валюти та знизити інфляційний тиск. Для цього можуть бути використані такі інструменти монетарної політики, як: регулювання ставок рефінансування, контроль за розміром грошової маси, інтервенції на валютному ринку.

➤ По – друге, це бюджетна політика. Бюджетна політика є одним з найважливіших інструментів державного управління, який може допомогти підтримати економіку України в умовах воєнного стану. Основні напрями бюджетної політики, які можуть бути використані в умовах воєнного конфлікту, наступні: збільшення обсягів видатків на оборону, підтримка соціальних програм, збільшення інвестицій, реформи управління бюджетними ресурсами. В цілому, бюджетна політика може бути важливим інструментом для забезпечення фінансової стабільності та розвитку економіки.

➤ По – третє, це податкова політика. Податковій політиці також варто приділити значну увагу. Ось декілька можливих напрямків податкової політики в воєнних умовах: зменшення податкового тягаря для бізнесу, підтримка соціальних програм, підтримка інвестицій, збільшення контролю за податковими надходженнями. Отже, податкова політика може також бути важливим інструментом підтримки економіки України в умовах воєнного стану. Використання правильної податкової політики може забезпечити збереження бізнесів та стабілізацію економічного становища країни.

➤ По - четверте, це регулювання фінансових ринків. Регулювання фінансових ринків може стати одним з сучасних інструментів підтримки економіки України в умовах воєнного стану. Регулювання фінансових ринків означає здійснення державних заходів для забезпечення стабільності фінансової системи та підтримки фінансового ринку. Наприклад, регулювання банківської системи може допомогти зберегти довіру громадян та інвесторів до банків, знизити ризики фінансових криз та забезпечити фінансову стабільність. Додатково, держава може вживати заходів для забезпечення ліквідності фінансової системи, зокрема за допомогою фінансових інструментів, таких як ліквідність та розрахункова підтримка, що можуть забезпечити доступність коштів для підтримки економіки в умовах воєнного конфлікту.

➤ По – п'яте, це інвестиційна діяльність. Інвестиційна діяльність підтримує економіку України також на значному рівні. Вкладання капіталу може сприяти розвитку підприємництва, науково-технічного прогресу, підвищенню виробничих потужностей, створенню нових робочих

місць та збільшенню обсягу виробництва. Це може допомогти забезпечити економічний розвиток країни та зменшити його залежність від зовнішніх джерел фінансування. Бути використані різноманітні інструменти фінансової політики, такі як монетарна політика, бюджетна політика, податкова. В умовах воєнного стану, інвестиційна діяльність може бути дещо складнішою через зменшення інтересу інвесторів до ризикованого бізнесу.

Тому держава повинна створювати сприятливі умови для приваблення інвестицій, зокрема, спрощувати процедури реєстрації бізнесу, знижувати податкове навантаження та забезпечувати стабільність економічного середовища. Додатково, важливою може стати роль державних програм та фінансових інструментів, які сприяють інвестиційній діяльності в країні. Наприклад, програми підтримки малих та середніх підприємств, програми залучення іноземного капіталу та інші ініціативи, що забезпечують гарантії та підтримку інвесторам. Крім того, держава може залучати інвестиції через випуск облігацій та інших цінних паперів, що дозволяє забезпечити необхідні ресурси для підтримки економіки.

Україна рухається вперед, не зважаючи на всі спроби ворога не дати їй можливості розвиватися ні економічно, ні інформаційно. Необхідно розуміти, що усі сьогоденні зміни у законодавство так чи інакше є відображенням воєнного стану в країні.

Отже, варто сказати, що сучасні інструменти підтримки економіки України в умовах воєнного стану мають на меті забезпечення стабільності та відновлення економічного розвитку країни під час конфлікту. Деякі з цих інструментів включають: макроекономічну стабілізацію, фінансову підтримку, розвиток інфраструктури, стимулювання підприємництва, розвиток експорту, що говорить про заходи здійснення фінансової політики, які допомагають покращити та стабілізувати національну економіку загалом та, звичайно, фінансову систему країни.

На сьогоднішній день, коли в країні відбувається повномасштабне вторгнення країни-агресора, наша країна має використовувати ефективні інструменти впливу на соціально-економічні та політичні процеси. Тому зрозумілим стає питання фінансової політики, а особливо складнощів її реалізації в сучасних умовах. Фінансова політика має відповідати інтересам усіх суб'єктів фінансових відносин і саме цей аспект є сьогодні найважливішим. Питання ефективної фінансової політики було і буде актуальним як в Україні, так і в усьому світі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Огляд інструментів підтримки фінансової стійкості в умовах воєнного стану в Україні (лютий 2023). НІСД, 2023. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentarijeksperitiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-finansovoyi-stiykosti-v-umovakh-voyennoho-10>

2. Неізнана О.В., Григорук А.А., Литвин Л.М. СУЧАСНІ ІНСТРУМЕНТИ ПІДТРИМКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. Економіка та суспільство. 2022. Вип. 39. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/26285/1/ertyui.pdf>

Булах Ірина Іванівна викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист Відокремлений структурний підрозділ Уманський фаховий коледж технологій та бізнесу Уманського національного університету садівництва м.Умань bulah.ira123@gmail.com

Bulakh Iryna Ivanivna, teacher of the highest qualification category, teacher-methodologist Separate structural division of the Uman College of Technology and Business of the Uman National University of Horticulture, Uman bulah.ira123@gmail.com

Короташ Аріна Ігорівна викладач-спеціаліст Відокремлений структурний підрозділ Уманський фаховий коледж технологій та бізнесу Уманського національного університету садівництва м.Умань iryshakar14@gmail.com

Korotash Arina Igorivna specialist teacher Separate structural unit Uman College of Technology and Business of the Uman National University of Horticulture, Uman Ukraine iryshakar14@gmail.com